

Original article

Investigating the Mediating Role of Identity Styles on Body Image Concerns and Related Factors in Adolescents Referred to Zahedan Health Centers

Mahvash Raghibi¹
Haniyeh Sheikh^{2*}
Yaser Shamsollahzadeh³
Morteza Jalmbadani³

- 1- Psychologist, Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran
- 2- MA Student in General Psychology, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran
- 3- MA in General Psychology, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran

*Corresponding author: Haniyeh Sheikh, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran

Email: farahnaz33@yahoo.com

Received: 11 August 2019
Accepted: 02 October 2019

ABSTRACT

Introduction and purpose: Adolescence is associated with physical, psychological, cognitive, emotional, and social changes in a person's life. During this time, the concepts of identity and body image are raised, both of which can lead to anxiety and ultimately social avoidance. In this regard, the present study was conducted to investigate the mediating role of identity styles in body image and social avoidance of adolescents referred to health centers in Zahedan, Iran, in 2018-2019.

Methods: The present descriptive-correlational (correlational-predictive) study was performed on 128 adolescents referred to healthcare centers. The sampling was conducted using the convenience sampling method, and data collection tools were the questionnaires of body image concerns, social avoidance and distress, as well as identity styles. Data analysis performed by SPSS software (version 16) using descriptive statistics, Pearson correlation coefficient, as well as stepwise and standard regressions.

Results: Results of the present study indicated that identity styles, including diffuse-avoidant, normative, and commitment, were able to predict and determine variations related to body image concerns ($P < 0.01$). Moreover, the normative identity style could predict and determine variations associated with social avoidance and distress ($P < 0.01$). Furthermore, the results indicated that body image concerns could predict and determine the variations related to social avoidance and distress ($P < 0.05$).

Conclusion: Identity styles and body image during adolescence can weaken communication skills, have adverse effects on the levels of adolescents' social interactions with others, and deprive them of having the opportunity to acquire mental, physical, and social skills. Therefore, the risks associated with the aforementioned issues should be taken into consideration, and culture should be extensively developed in national and transnational levels in this regard.

Keywords: Body image concerns, Identity styles, Social avoidance and distress

► **Citation:** Raghibi M, Sheikh H, Shamsollahzadeh Y, Jalmbadani M. Investigating the Mediating Role of Identity Styles on Body Image Concerns and Related Factors in Adolescents Referred to Zahedan Health Centers. Journal of Health Research in Community. Autumn 2019;5(3): 83-93.

مقاله پژوهشی

بررسی نقش واسطه ای سبک های هویتی بر نگرانی از تصویر بدنی و عوامل مرتبط با آن در نوجوانان مراجعه کننده به مراکز درمانی زاهدان

چکیده

مهوش رقیبی^۱هانیه شیخ^{۲*}یاسر شمس اله زاده^۲مرتضی جلمبادانی^۲

مقدمه و هدف: دوران نوجوانی با تغییرات جسمانی، روان شناختی، شناخت، هیجان و روابط اجتماعی در زندگی فرد همراه می باشد. در این دوران مبحث هویت و تصویر بدن مطرح می شود که می تواند منجر به اضطراب و در نهایت اجتناب اجتماعی گردد. در این راستا، پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش واسطه ای سبک های هویت در نگرانی از تصویر بدنی و فشار و اجتناب اجتماعی نوجوانان مراجعه کننده به مراکز درمانی شهر زاهدان در سال ۱۳۹۷-۱۳۹۸ انجام شد.

روش کار: پژوهش توصیفی- همبستگی حاضر (همبستگی پیش بین) در ارتباط با ۱۲۸ نفر از نوجوانان مراجعه کننده به مراکز درمانی اجرا شد. نمونه گیری در این پژوهش به صورت در دسترس صورت گرفت و ابزار گردآوری اطلاعات شامل: پرسشنامه های نگرانی از تصویر بدن، فشار و اجتناب اجتماعی و سبک های هویت بود. تجزیه و تحلیل داده ها نیز با استفاده از نرم افزار SPSS 16 و روش های آمار توصیفی، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام و استاندارد انجام شد.

یافته ها: نتایج پژوهش حاضر نشان دادند که سبک های هویت سردرگم، هنجاری و تعهد قادر به پیش بینی و تبیین تغییرات مربوط به متغیر نگرانی تصویر بدنی می باشند ($P < 0/01$). همچنین سبک هویت هنجاری قادر به پیش بینی و تبیین تغییرات مربوط به متغیر فشار و اجتناب اجتماعی بوده است ($P < 0/01$). علاوه بر این، نتایج حاکی از آن بودند که متغیر نگرانی در مورد تصویر بدنی می تواند تغییرات مربوط به متغیر فشار و اجتناب اجتماعی را تبیین و پیش بینی نماید ($P < 0/05$).

نتیجه گیری: مبحث سبک های هویت و تصویر تن در دوران نوجوانی می تواند باعث ضعف در مهارت های ارتباطی شود، تأثیر نامطلوبی بر سطح تعامل اجتماعی نوجوانان با دیگران بگذارد و فرصت های اکتساب مهارت های ذهنی، جسمی و اجتماعی را از نوجوانان بگیرد؛ از این رو می بایست از مخاطرات آن آگاه بود و در این زمینه فرهنگ سازی گسترده ای را به صورت ملی و فراملی انجام داد.

کلمات کلیدی: سبک های هویت، فشار و اجتناب اجتماعی، نگرانی از تصویر بدنی

۱. دانشیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، ایران
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، ایران
۳. کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، ایران

* نویسنده مسئول: هانیه شیخ، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، ایران

Email: farahnaz33@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۵/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۷/۱۰

◀ **استناد:** رقیبی، مهوش؛ شیخ، هانیه؛ شمس اله زاده، یاسر؛ جلمبادانی، مرتضی. بررسی نقش واسطه ای سبک های هویتی بر نگرانی از تصویر بدنی و عوامل مرتبط با آن در نوجوانان مراجعه کننده به مراکز درمانی زاهدان. مجله تحقیقات سلامت در جامعه، پاییز ۱۳۹۸، ۵(۳): ۹۳-۸۳.

مقدمه

یکی از مهم ترین مباحث در رابطه با سنین نوجوانی، هویت و بحران هویت است. Erikson شکل گیری هویت را تکلیف اساسی

به خود، بدن به عنوان بارزترین حامل ویژگی های خود و شکل های هویت شامل: ظاهر ایده آل درون سازی شده و عواطف مرتبط با آن از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد [۲۱، ۲۲]. در این راستا، در پژوهش Blowers و همکاران نشان داده شد که عواملی همچون ارزش های اجتماعی - فرهنگی، مقایسه های اجتماعی، تأکید جامعه بر جذابیت ظاهری و تجارب منفی در تعامل با همسالان، این گونه نگرانی ها را تشدید و مداوم می نمایند و منجر به ناراضی، اضطراب اجتماعی و ترس از طرد شدن از سوی دیگران می شوند؛ در نتیجه این افراد برای حل مشکلات خیالی خود در مورد ظاهر جسمانی، با استفاده از انواع روش های تهاجمی جراحی دست به تغییر می زنند [۲۳-۲۶]. Clark و Beck معتقد هستند که این افراد به دلیل سوگیری توجه، نسبت به نشانه های تهدید علیه خود و دیگران حساس بوده و در جستجوی جنبه هایی از رفتار هستند که مدرکی بر ارزیابی اجتماعی منفی باشد و در صورت تداوم، منجر به تمایل اجباری برای اجتناب از موقعیت های اجتماعی گردد [۲۷، ۲۸]. اجتناب، مخل ترین واکنشی است که فرد در این موقعیت ها از خود نشان می دهد و منجر به تداوم ترس، اضطراب و در نهایت درجاتی از ناتوانی به همراه تداخل در عملکرد روانی یا اجتماعی در فرد می شود [۲۹-۳۱]. در این ارتباط، Clark و Wells و Rubin و همکاران، Lépine و Pelissolo و Kent و Keohan معتقد هستند که اجتناب اجتماعی به طور جزئی، پاسخی به ارزیابی منفی ادراک شده از سوی دیگران می باشد؛ زیرا دیگران را در حال نظارت، واری و ارزیابی منفی از عملکرد، رفتار و ظاهر خود مطرح می کند [۳۲-۳۶]. محمدی و سجادی نژاد با بررسی رابطه نگرانی از تصویر بدنی، ترس از ارزیابی منفی و عزت نفس با اضطراب اجتماعی به این نتیجه رسیدند که ترس از ارزیابی منفی، یکی از متغیرهای پیش بینی کننده اضطراب اجتماعی است. این پژوهشگران گزارش نمودند که نگرانی از تصویر بدنی، نقش پیش بینی کننده ای در اضطراب اجتماعی دارد [۳۷]. در این راستا، در مطالعه بشرپور و همکاران بیان گردید که نگرانی از تصویر

و مهم دوره نوجوانی دانسته و مشکلات مربوط به این دوره را به عنوان هویت یابی توصیف نموده است. به این معنا که در این مرحله، نوجوان با تغییرات اساسی در خود و تشکیل هویت پایدار به منظور دستیابی به یک هویت شخصی یا فردی در مواجهه با سؤال «من کیستم» قرار دارد [۳-۱]. شکل دهی هویت ۱ (احساس و مفهومی از خود) زمینه را برای برخی از چالش های اساسی در سال های جوانی (از جمله ایجاد صمیمیت ۲ یا ظرفیتی برای بازبودن دوسویه و مشارکت در روابط با دیگران، ایجاد حس تداوم گذشته و جهت گیری به سوی آینده) فراهم می آورد [۴-۷].

Brzonski با رویکردی شناختی - اجتماعی به هویت، سه سبک هویت اطلاعاتی ۳، هنجاری ۴ و سردرگم/اجتنابی ۵ را دسته بندی نموده و بر این باور است که نوع هویت در میان زنان و مردان متفاوت می باشد؛ مردان بیشتر به سبک سردرگم/اجتنابی تمایل دارند و زنان در سبک هویت اطلاعاتی، نمرات بالاتری را به دست می آورند [۸-۱۴]. حجازی و فرتاش نیز در پژوهش خود نشان دادند که سبک هویت اطلاعاتی، از توانایی پیش بینی معنادار مؤلفه های کیفیت دوستی برخوردار است [۱۳، ۱۵]. علاوه بر این، رحمتی و کرامتی در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که سبک های هویت سردرگم/اجتنابی و هویت هنجاری به شیوه ای مثبت، توانایی پیش بینی اعتیاد به اینترنت را دارند [۱۶]. در پژوهش فارسی نژاد و حجازی نیز بیان گردید که سبک های هویت هنجاری و هویت تعهد، نقش پیش بینی کننده ای در تعیین سلامت اجتماعی دارند [۱]. همچنین، وجودی و همکاران و میر عرب رضی و جعفری در پژوهش خود گزارش نمودند که هویت سردرگم/اجتنابی و هویت تعهد، نقش پیش بینی کننده ای در آمادگی برای اعتیاد و اهمال کاری تحصیلی دانش آموزان دارند [۱۷، ۱۸].

یکی از مهم ترین عوامل شکل دهنده هویت و عزت نفس در افراد در سنین نوجوانی، ظاهر جسمانی و تصویر بدنی است که با توجه به تعمیم دهی شناختی، نقش مهمی در شکل گیری ناراضی بدنی در نوجوانان دارد [۱۹، ۲۰]. به این معنا که با افزایش اهمیت

بدنی باعث افزایش اضطراب اجتماعی شده و میزان استفاده از لوازم آرایشی در دختران را افزایش می‌دهد [۳۸]. با توجه به اهمیت مفهوم بنیادین سلامت در این مرحله، وجود رفتارهای پرخطر، عدم آگاهی والدین در مورد تأثیر شاخص‌های مختص به این دوره و ایجاد سبک‌های مقابله‌ای کارآمد که تعیین‌کننده ارتباط و تعامل هستند، ضرورت انجام پژوهش در این زمینه محسوس می‌باشد؛ از این رو، پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش واسطه‌ای سبک هویت در نگرانی از تصویر بدنی، فشار و اجتناب اجتماعی نوجوانان مراجعه‌کننده به مراکز بهداشتی-درمانی زاهدان در سال ۹۸-۱۳۹۷ انجام شد.

روش کار

طرح این پژوهش از نوع مطالعات توصیفی-همبستگی (پیش‌بین) می‌باشد و به لحاظ هدف از نوع مطالعات کاربردی محسوب می‌گردد. جامعه آماری این پژوهش را کلیه نوجوانان مراجعه‌کننده به مراکز بهداشتی-درمانی در شهر زاهدان تشکیل دادند که بر مبنای آخرین آمار، بالغ بر ۲۰۰ نفر بودند. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان معادل ۱۲۸ نفر تعیین شد. روش نمونه‌گیری در این مطالعه به صورت در دسترس بود و پژوهشگران قبل از ارائه پرسشنامه به آزمودنی‌ها و ارائه توضیحات لازم، تأکید بر بی‌نام‌بودن پرسشنامه‌ها، محرمانه‌ماندن اطلاعات پرسشنامه و جلسات و اخذ رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان، پرسشنامه‌های مهارت اجتماعی و ارتباطی را در اختیار آزمودنی‌ها قرار دادند و در ادامه، آزمودنی‌ها طی ۱۲ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای (هفته‌ای یک جلسه) تحت روان‌درمانی بین فردی نوجوانان قرار گرفتند و پرسشنامه‌های مذکور پس از درمان توسط مراجعه‌کنندگان تکمیل شدند.

یکی از ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش، پرسشنامه نگرانی تصویر بدن بود که در سال ۲۰۰۵ توسط Littleton و همکاران به منظور ارزیابی میزان نگرانی افراد پیرامون شکل

ظاهری خود طراحی و تدوین شده است. این پرسشنامه حاوی ۱۹ ماده می‌باشد که به بررسی نارضایتی و نگرانی فرد درباره ظاهر خود می‌پردازد. در این ابزار از آزمودنی خواسته می‌شود که در مورد هر یک از ماده‌ها، میزانی که آن ماده، احساسات یا رفتار وی را نشان می‌دهد، روی مقیاسی از "۱ تا ۵" درجه‌بندی کند. نمره کل این پرسشنامه بین ۱۹ تا ۹۵ متغیر می‌باشد که کسب نمره بیشتر نشان‌دهنده بالابودن میزان نارضایتی از تصویر بدنی یا ظاهر فرد است. لیتلتون و همکاران (۲۰۰۵) گزارش نموده‌اند که این ابزار از اعتبار و روایی بسیار مطلوبی برخوردار می‌باشد. اعتبار این پرسشنامه به روش همسانی درونی بررسی شده و ضریب آلفای کرونباخ آن معادل ۰/۹۳ به دست آمده است. پژوهشگران مذکور ساختار عاملی پرسشنامه را نیز بررسی کرده‌اند که نتایج نشان‌دهنده دو عامل مهم و معنادار بودند؛ عامل اول از ۱۲ ماده تشکیل شده است و نارضایتی و خجالت فرد از ظاهر خود، واریس کردن و مخفی نمودن نقایص ادراک شده را در برمی‌گیرد و عامل دوم با هفت ماده، میزان تداخل نگرانی درباره ظاهر را در عملکرد اجتماعی فرد نشان می‌دهد. باید خاطر نشان ساخت که ضریب آلفای کرونباخ عامل اول و دوم به ترتیب معادل ۰/۹۲ و ۰/۷۶ به دست آمده است و ضریب همبستگی بین دو عامل معادل ۰/۶۹ می‌باشد. در ایران، بساک‌نژاد و غفاری ضریب آلفای کرونباخ این ابزار را در ارتباط با نمونه‌ای از دانشجویان به ترتیب برای دانشجویان دختر و پسر و در مجموع معادل ۰/۹۳، ۰/۹۵ و ۰/۹۵ گزارش نموده‌اند. دیگر پرسشنامه مورد استفاده در این پژوهش، پرسشنامه فشار و اجتناب اجتماعی بود که در سال ۱۹۶۹ توسط Friend و Watson به منظور ارزیابی اضطراب در موقعیت‌های اجتماعی تهیه شده است. این مقیاس به ارزیابی دو جنبه از اضطراب می‌پردازد: تجربه فشار، ناراحتی و ترس توسط فرد و اجتناب عمدی از موقعیت‌های اجتماعی. با این وجود، این مقیاس یک ابزار تک‌بعدی بوده و زیرمقیاسی ندارد. در حقیقت، یک ابزار ۲۸ سؤالی می‌باشد که نحوه پاسخ‌دهی به آن به صورت

دیگر سبک‌های هویت، نمره بیشتری را به خود اختصاص داده است. متغیر نگرانی در مورد تصویر بدنی نیز نسبت به متغیر فشار و اجتناب اجتماعی با میانگین ۴۱/۶۵ نمره، میانگین بیشتری را کسب نموده است.

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهند که مقادیر معناداری مربوط به آزمون‌های نرمال‌سنجی بیشتر از سطح ۰/۰۵ است؛ بنابراین تمامی مؤلفه‌های سبک‌های هویت و متغیرهای نگرانی در مورد تصویر بدنی و فشار و اجتناب اجتماعی از توزیع نرمال پیروی می‌کنند.

فرضیه اول: سبک‌های هویت نقش واسطه‌ای در پیش‌بینی نگرانی در مورد تصویر بدنی نوجوانان دارند.

با توجه به جدول ۳ می‌توان گفت که از میان مؤلفه‌های مورد مطالعه مربوط به متغیر سبک‌های هویت، مؤلفه هویت سردرگم در گام اول با ضریب همبستگی چندگانه ($r=0/365$) و مجذور ضریب همبستگی ($R^2=0/133$) با توجه به f مشاهده شده در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار می‌باشد. به بیان دیگر مؤلفه سبک هویت سردرگم، ۰/۱۲ از واریانس متغیر نگرانی در مورد تصویر بدنی را تبیین و پیش‌بینی می‌کند. در گام دوم نیز مؤلفه هویت هنجاری با ضریب همبستگی چندگانه ($r=0/429$) و مجذور ضریب همبستگی ($R^2=0/184$) با توجه به f مشاهده شده در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار می‌باشد. به عبارت دیگر مؤلفه سبک هویت هنجاری، ۰/۱۷ از واریانس متغیر نگرانی در مورد تصویر بدنی را تبیین و پیش‌بینی می‌کند. علاوه بر این، در گام سوم مؤلفه هویت تعهد با ضریب همبستگی چندگانه ($r=0/461$) و مجذور ضریب همبستگی ($R^2=0/212$) با توجه به f مشاهده شده در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار می‌باشد. به بیان دیگر مؤلفه سبک هویت تعهد، ۰/۱۹ از واریانس متغیر نگرانی در مورد تصویر بدنی را تبیین و پیش‌بینی می‌کند؛ بنابراین می‌توان گفت که رابطه سبک‌های هویت سردرگم، هنجاری و تعهد با متغیر نگرانی در مورد تصویر بدنی مثبت و معناداری می‌باشد؛ اما سبک هویت

درست و نادرست بوده و به پاسخ‌هایی که مطابق با کلید باشند، ۱ نمره تعلق می‌گیرد و پاسخ‌هایی که مطابق با کلید نباشند، غیرقابل قبول بوده و نمره صفر به آن‌ها تعلق می‌گیرد. به منظور هنجاریابی این ابزار، در ارتباط با نمونه‌ای شامل ۲۹۷ دانشجوی اجرا شد. انسجام درونی این مقیاس با استفاده از روش همبسته کردن هر عبارت با نمره کل مقیاس ارزیابی گردید. میانگین همبستگی عبارت‌ها با نمره کل معادل ۰/۷۷ بود. علاوه بر این، پایایی این آزمون با استفاده از روش Kuder-Richardson محاسبه شد که با همبستگی معادل ۰/۹۴ در حد عالی گزارش شد. لازم به ذکر است که پایایی حاصل از روش بازآزمایی برای دو گروه از دانشجویان به ترتیب معادل ۰/۶۸ و ۰/۷۹ به دست آمد. پرسشنامه دیگر مورد استفاده در این پژوهش، پرسشنامه سبک‌های هویت بود که توسط Brzonski (ISI: Identity Styles Inventory) ساخته شد و پس از آن دو بار مورد تجدید نظر قرار گرفت. این پرسشنامه حاوی ۴۰ گویه است که ۳۰ گویه از آن سبک‌های هویت اطلاعات، هنجاری و اجتنابی و ۱۰ گویه تعهد هویت را می‌سنجد. پیوستار پاسخ‌ها بر مبنای طیفی از "کاملاً مخالفم، تا حدودی مخالفم، مطمئن نیستم، تا حدودی موافقم و کاملاً موافقم" رتبه‌بندی شده و به ترتیب نمرات "۱، ۲، ۳، ۴، ۵" به هر گزینه اختصاص می‌یابد. شایان ذکر می‌باشد که گویه‌های ۱۴، ۹، ۲۰ و ۱۱ به صورت معکوس نمره گذاری می‌شوند. در این مطالعه برای بررسی ضریب قابلیت اعتماد پرسشنامه از روش همسانی درونی استفاده گردید و ضریب آلفای کرونباخ برای سبک هویت اطلاعاتی معادل ۰/۵۹، برای سبک هنجاری برابر با ۰/۶۴، برای سبک اجتنابی معادل ۰/۸۷ و برای هویت تعهد برابر با ۰/۷۶ به دست آمد.

یافته‌ها

با توجه به جدول ۱ می‌توان گفت که از میان سبک‌های هویت، سبک اطلاعاتی با میانگین ۳۸/۲۲ نسبت به دو مؤلفه

اطلاعاتی به دلیل عدم معناداری، توان پیش‌بینی و تبیین متغیر نگرانی در مورد تصویر بدنی را ندارد؛ از این رو می‌توان گفت که سبک هویت اطلاعاتی، رابطه معناداری با نگرانی در مورد تصویر بدنی دارد.

مطابق با یافته‌های مندرج در جدول ۴ می‌توان گفت که هویت سردرگم یا اجتنابی، هنجاری و تعهد به ترتیب با ضریب بتای ۰/۳۶۵، ۰/۲۲۷ و ۰/۱۷۷ اثرگذاری بیشتری بر نگرانی در مورد تصویر بدنی داشته‌اند؛ اما مؤلفه هویت اطلاعاتی به دلیل عدم سطح معناداری، توان پیش‌بینی و تبیین معنادار متغیر نگرانی در مورد تصویر بدنی را ندارد.

فرضیه دوم: سبک‌های هویت نقش واسطه‌ای در پیش‌بینی فشار و اجتناب اجتماعی نوجوانان دارند.

با توجه به جدول ۵ می‌توان بیان نمود که از میان مؤلفه‌های مورد مطالعه مربوط به متغیر سبک‌های هویت، مؤلفه هویت هنجاری در گام اول با ضریب همبستگی چندگانه ($r=0/221$) و مجذور ضریب همبستگی ($R^2=0/049$)، با توجه به f مشاهده شده در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار می‌باشد به بیان دیگر مؤلفه سبک هویت هنجاری ۰/۰۴ واریانس متغیر فشار و اجتناب

اجتماعی را تبیین و پیش‌بینی می‌کند. بنابراین می‌توان گفت که رابطه سبک هویت هنجاری با متغیر فشار و اجتناب اجتماعی رابطه مثبت و معناداری می‌باشد و سایر سبک‌های هویت به دلیل عدم سطح معناداری توان پیش‌بینی کنندگی و تبیین متغیر فشار و اجتناب اجتماعی را ندارد بنابراین می‌توان گفت که رابطه سبک‌های هویت اطلاعاتی، سردرگم و تعهد با فشار و اجتناب اجتماعی، رابطه معناداری نمی‌باشد. همچنین متغیر نگرانی تصویر بدنی با ضریب همبستگی چندگانه ($r=0/267$) و مجذور ضریب همبستگی ($R^2=0/071$)، با توجه به f مشاهده شده در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار می‌باشد به بیان دیگر متغیر نگرانی تصویر بدنی ۰/۰۶ واریانس متغیر فشار و اجتناب اجتماعی را تبیین و پیش‌بینی می‌کند. بنابراین می‌توان گفت که رابطه متغیر نگرانی تصویر بدنی با متغیر فشار و اجتناب اجتماعی رابطه مثبت و معناداری می‌باشد.

مطابق با یافته‌های مندرج در جدول ۶ می‌توان بیان کرد که هویت هنجاری با ضریب بتا ۰/۲۲۱، اثرگذاری بیشتری بر فشار و اجتناب اجتماعی داشته است و مؤلفه‌های هویت اطلاعاتی، سردرگم و تعهد به دلیل عدم سطح معناداری دارای توان پیش‌بینی کنندگی و تبیین معنی‌دار برای متغیر نگرانی تصویر

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی مربوط به میانگین مؤلفه‌های سبک‌های هویت و متغیرهای نگرانی در مورد تصویر بدنی و فشار و اجتناب اجتماعی

متغیرها	زیرمؤلفه	M	SD	N
سبک‌های هویت	اطلاعاتی	۳۸/۲۲	۵/۹۷	۱۲۸
	هنجاری	۲۶/۶۰	۵/۹۲	۱۲۸
	سردرگم/اجتنابی	۲۸/۸۲	۷۳/۴	۱۲۸
نگرانی از تصویر بدنی	تعهد	۳۱/۶۲	۳/۶۹	۱۲۸
	---	۴۱/۶۵	۱۱/۶۷	۱۲۸
	---	---	---	---
	فشار و اجتناب اجتماعی	۸/۱۹	۲/۸۳	۱۲۸

جدول ۲: نتایج آزمون Kolmogorov-Smirnov برای مؤلفه‌های هویت، متغیر نگرانی در مورد تصویر بدنی و متغیر فشار و اجتناب اجتماعی

متغیر	Kolmogorov-Smirnov	سطح معناداری
هویت اطلاعاتی	۰/۰۶	۰/۷۳
هویت هنجاری	۰/۰۶۱	۰/۷۰
هویت سردرگم	۰/۰۰۴	۰/۱۵
تعهد	۰/۰۰۳	۰/۱۴
نگرانی در مورد تصویر بدنی	۰/۰۹	۰/۲۳
فشار و اجتناب اجتماعی	۰/۱۱۸	۰/۵۲

جدول ۳: جدول تحلیل رگرسیون (همبستگی چندگانه) برای سنجش رابطه سبک های هویت و نگرانی تصویر بدنی

گامهای تحلیل رگرسیون	متغیر پیش بین	ضریب همبستگی چند گانه	مجذور ضریب همبستگی چند گانه	مجذور ضریب همبستگی تعدیل شده	ضریب f	سطح معناداری
گام اول	سردرگم	۰/۳۶۵	۰/۱۳۳	۰/۱۲۶	۱۹/۳۵۴	۰/۰۰۰۵
گام دوم	هنجاری	۰/۴۲۹	۰/۱۸۴	۰/۱۷۱	۱۴/۱۲۹	۰/۰۰۰۵
گام سوم	تعهد	۰/۴۶۱	۰/۲۱۲	۰/۱۹۳	۱۱/۱۳۳	۰/۰۰۰۵

جدول ۴: ضرایب حاصل از تحلیل رگرسیون گام به گام برای سنجش تاثیر سبک های هویت در نگرانی تصویر بدنی

گام های تحلیل رگرسیون	متغیر پیش بین	ضریب بتای غیر استاندارد	بتای خطای استاندارد	ضریب بتا استاندارد	ضریب t	سطح معنی داری
گام اول	سردرگم	۰/۹۰	۰/۲۰	۰/۳۶۵	۴/۳۹۹	۰/۰۰۰۵
گام دوم	سردرگم	-۸/۴۴	۰/۲۰	-۰/۳۴۲	-۴/۲۱	۰/۰۰۰۵
گام دوم	هنجاری	۰/۴۴۸	۰/۱۶	۰/۲۲۷	۲/۸۰	۰/۰۰۰۶
گام سوم	سردرگم	-۹/۵۴	۰/۲۰۵	-۰/۳۸۹	-۴/۶۴	۰/۰۰۰۵
گام سوم	هنجاری	۰/۳۶۶	۰/۱۶۳	۰/۱۸۶	۲/۲۵۱	۰/۰۰۲۶
گام سوم	تعهد	۰/۵۶۰	۰/۲۶۸	۰/۱۷۷	۲/۰۹۲	۰/۰۰۳۸

جدول ۵: جدول تحلیل رگرسیون (همبستگی چندگانه) برای سنجش رابطه سبک های هویت و تصویر بدنی با مقیاس فشار و اجتناب اجتماعی

گامهای تحلیل رگرسیون	متغیر پیش بین	ضریب همبستگی چند گانه	مجذور ضریب همبستگی چند گانه	مجذور ضریب همبستگی تعدیل شده	ضریب f	سطح معناداری
گام اول	هویت هنجاری	۰/۲۲۱	۰/۰۴۹	۰/۰۴۱	۶/۳۹۹	۰/۰۰۲۳
گام اول	نگرانی در مورد تصویر بدنی	۰/۲۶۷	۰/۰۷۱	۰/۰۶۴	۹/۶۱۹	۰/۰۰۰۲

بدنی نمی باشد. همچنین متغیر نگرانی تصویر بدنی با ضریب بتا ۰/۲۶۷، اثر گذاری بیشتری بر فشار و اجتناب اجتماعی داشته است

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش واسطه‌ای سبک‌های

هویت در نگرانی از تصویر بدنی و فشار و اجتناب اجتماعی نوجوانان مراجعه کننده به مراکز درمانی انجام شد. نتایج نشان دادند که سبک هویت سردرگم/اجتنابی در گام اول، سبک هویت هنجاری در گام دوم و سبک هویت تعهد در گام سوم پیش‌بینی کننده نگرانی تصویر بدنی نوجوانان می‌باشند. این یافته با نتایج مطالعات رحمتی و کرامتی (۱۳۹۴)، فارسی‌نژاد

جدول ۶: ضرایب حاصل از تحلیل رگرسیون گام به گام برای سنجش تاثیر سبک های هویت و تاثیر نگرانی تصویر بدنی بر فشار و اجتناب اجتماعی

گام های تحلیل رگرسیون	متغیر پیش بین	ضریب بتای غیر استاندارد	بتای خطای استاندارد	ضریب بتا استاندارد	ضریب t	سطح معنی داری
گام اول	هویت هنجاری	۰/۱۰۶	۰/۰۴۲	۰/۲۲۱	۲/۵۳۰	۰/۰۱۳
گام اول	نگرانی تصویر بدنی	۰/۶۵	۰/۰۲۱	۰/۲۶۷	۳/۱۰۱	۰/۰۰۲

و حجازی، وجودی و همکاران و میرعرب رضی و جعفری همسویی دارد [۱۹-۱۶، ۲]. در تبیین این یافته می‌توان گفت از آنجایی که افراد دارای هویت سردرگم/اجتنابی با سطوح پایینی از تعهد، اعتماد به نفس و بی‌ثباتی همراه هستند، عدم ارتباط نزدیک با دیگران در دنیای واقعی و بدون بازخورد را ترجیح می‌دهند و در موقعیت‌های تصمیم‌گیری، اطمینان کمی به توانایی شناختی خود دارند و به همین دلیل دارای احساس ترس و اضطراب می‌باشند، با دستکاری مستمر ویژگی‌های ظاهری و مرئی بدن خود، نیاز به شناخت و حفظ تعاملات اجتماعی خود را ارضا می‌کنند؛ زیرا ظاهر یکی از شیوه‌های بسیار برجسته برای نمایش و تقویت خودپنداری می‌باشد. در مورد هویت هنجاری نیز می‌توان بیان نمود که این افراد به واسطه تأیید دیگران به انطباق اجتماعی می‌رسند؛ بنابراین نقش مکانیزم‌های خودنظم‌بخش و پشتکار در پیگیری اهدافی که فرد بدان‌ها تعهد دارد، بدون در نظر گرفتن اساس شناختی یا هنجاری، قابل توجه بوده و نکته قابل تأمل در هویت هنجاری، تفاوت بین خودهای متفاوت فرد است که تحت تأثیر تناقض بین الگوهای متفاوت هنجارهای خود قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر، اختلاف بین احساس مردم درباره اینکه چگونه باید باشد و اینکه واقعاً چطور است، باعث ایجاد احساس گناه، نگرانی و نارضایتی درباره تصویر بدن خود در فرد می‌شود. به عبارت دیگر به دلیل تنوع معیارهای زیبایی در افراد، داشتن این باور که همگان باید فرد را تأیید کنند، وی را نگران برآورده ساختن معیارهای دیگران می‌کند و دشوار بودن دستیابی به این هدف، فرد را به میزان زیادی درباره تصویر بد

نگران می‌کند و منجر به تحریک خودتنظیمی مبتنی بر پیشرفت می‌شود. این افراد تلاش می‌کنند در راه رسیدن به اهداف خود موفق شوند و به یک وضعیت مطلوب که همان تأیید دیگران و در نهایت انطباق اجتماعی است، دست یابند. در ارتباط با هویت تعهد نیز می‌توان گفت که تعهد موجب می‌شود فرد در شرایط مختلف دارای ثبات رفتار و ایجاد یک چارچوب مرجع جهت‌دار و هدفمند شود؛ چارچوبی که رفتار و بازخوردهای آن درون آن بازبینی، ارزیابی و تنظیم می‌شود و از آنجایی که نوجوانان شناخت و آگاهی کاملی نسبت به هویت خود ندارند، به راحتی دستخوش تغییرات قرار می‌گیرند؛ زیرا در این گروه سنی آن‌ها الگوهای سطح پایینی را انتخاب می‌کنند؛ بنابراین در برابر تغییرات به وجود آمده احساس درماندگی نموده و احساس می‌کنند که بر رویدادهای زندگی خود کنترل ندارند و این احساس کنترل‌ناپذیری باعث می‌شود که افراد در مورد آینده؛ به‌ویژه آینده مربوط به جذابیت بدن خود نگران شوند. از سوی دیگر، نتایج حاصل از فرضیه دوم نشان دادند که سبک هویت هنجاری نقش واسطه‌ای در پیش‌بینی فشار و اجتناب اجتماعی دارند. این یافته با نتایج مطالعه مؤمنی و همکاران (۱۳۹۴) همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که افراد دارای سبک هنجاری به شیوه واکنشی عمل می‌کنند و ارزش‌هایی را می‌پذیرند که مورد قبول افراد معتبر باشد. این افراد در قبال ارزش‌های پذیرفته‌شده، احساس تعهد بالایی می‌کنند و از مواجهه با اطلاعاتی که با خودپنداره آن‌ها تعارض دارد از خود مقاومت نشان می‌دهند، دست به تحریف شناختی می‌زنند و سعی

نوجوان از ساختار جسمانی خود بسیار زیاد باشد، منجر به تداخل در عملکرد اجتماعی می‌شود و در موقعیت‌های اجتماعی، نوجوان تعامل خود را با دیگران به‌عنوان یک شکست تمام‌عیار برآورد می‌کند که این مهم موجب عدم حضور، مواجهه و رویارویی با اجتماع می‌شود و ترس‌هایی را در دنیای خیالی و ذهنی نوجوان ایجاد می‌نماید؛ به این معنا که خود را نسبت به ارزیابی منفی از جانب دیگران آسیب‌پذیر می‌بیند و تصور می‌کند که دیگران در حال نظارت و بررسی نمودن جنبه‌های مختلف رفتار، عملکرد و ظاهر وی می‌باشند.

قدردانی

بدین وسیله از تمامی دانشجویانی که پژوهشگران را در راستای انجام این مطالعه یاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

در حفظ موجودیت قبلی دارند. علاوه‌براین به دلیل اختلاف بین هنجارهای خود و جامعه، هنگامی که با اطلاعات و مسائل مربوط به هویت مواجه می‌شوند، نوعی احساس گناه و نگرانی از شکست خوردن در آن‌ها به وجود می‌آید؛ بنابراین به دلیل عدم یکپارچگی و تمایزی که از منابع اطلاعاتی خود و جامعه دریافت می‌کنند، از اضطراب اجتماعی بیشتری رنج می‌برند و در نهایت به دلیل ناکامی به اجتناب از مواجهه با تعارضات می‌پردازند. از سوی دیگر، نتایج حاصل از فرضیه سوم نشان دادند که نگرانی از تصویر بدنی، نقش واسطه‌ای در پیش‌بینی فشار و اجتناب اجتماعی نوجوانان دارد که این یافته با نتایج مطالعه محمدی و سجادی‌نژاد همسو می‌باشد [۳۷]. در تبیین این یافته می‌توان گفت که تغییرات جسمانی، شناختی و اجتماعی ایجادشده در دوران نوجوانی بر نگرانی در مورد جذابیت جسمانی اثرگذار می‌باشند. به عبارت دیگر، تصویر بدن بر روابط بین فردی و ارتباطات اجتماعی نوجوانان اثرگذار است و زمانی که شدت نگرانی

References

1. Farsinejad M, Hejazi E. Examining the mediating role of commitment in the relationship between identity styles and social health among adolescents in Tehran. *Monthly Journal of Tolo-e-Behdasht*. 2007; 6(3-4): 34-46. [In Persian]
2. Bakhsaiesh A. The relationship between religious beliefs, identity crisis, and identity styles among students. *Quarterly of National Studies*. 2013; 4(4): 35-50. [In Persian]
3. Raghbi M, Minakhani GhR. The relationship between body management and individual and social identity styles. *Quarterly Journal of Social Psychology*. 2012; 2(7): 11-27. [In Persian]
4. Shahrarai M. *Psychology of adolescent development: an evolutionary perspective*. Tehran: Elm Publication; 2005. [In Persian]
5. Noller P, Feeney JA, Peterson C. *Personal relationships across the lifespan*. New York: Brunner; 2001.
6. Ryff CD, Keyes CL. The structure of psychological well-being revisited. *J Pers Soc Psychol*. 1995; 69(4): 719-727. PMID: 7473027
7. Amani R, Majzoubi, MR. Predicting identity styles based on attachment styles. *Shahed University Quarterly Journal of Educational Studies*. 2011; 5: 13-24. [In Persian]
8. Berzonsky MD. Self-construction over life span: A process perspective on identity formation. In: Neimeyer GJ, Neimeyer RA, editors. *Advances in Personal Construct Psychology: A Research Annual*. Greenwich CT: JAI; 1990. p. 155-186.
9. Berzonsky MD, Neimeyer GJ. Ego identity status and identity processing orientation: The moderating role of commitment. *J Res Person*. 1994; 28(4): 425-435. <https://doi.org/10.1006/jrpe.1994.1030>
10. Boyd VS, Hunt PF, Kandell JJ, Lucas MS. Relationship between identity processing style and academic success in undergraduate students [unpublished project]. [Washington]: University of Maryland; 2001. 184 p.

11. Li C. Identity and young adult well-being: a closer look at identity style and identity structure [dissertation]. [Alabama]: Auburn University Routledge; 2005. 154 p.
12. Çelen HN, Kuşdil ME. Parental control mechanisms and their reflection on identity styles of Turkish adolescents. *Paideia*. 2009; 19(42): 7-16.
13. Hejazi E, Fertash S. Sexual differences in identity styles and quality of friendship. *Women's Studies*. 2006; 4 (3): 64-76. [In Persian]
14. Aghajani Hosseinabadi MH, Farzad VA, Shahrarai M. Comparison of identity styles among university students of public universities in Tehran based on gender, field of study, and being native or non-native. *Knowledge and Research in Applied Psychology*. 2008; 38: 161-135. [In Persian]
15. Aghdasi AN, Mohammadnejad GM, Barmaki M. Examining the relationship between identity styles and peer relationship among peers at high Schools in Miandoab. *Quarterly Journal of Educational Sciences*. 2011; 7 (22): 83-95. [In Persian]
16. Rahmati S, Keramati H. The relationship between internet addiction and social self-efficacy, identity styles and gender differences in students. *Journal of Health Research*. 2016; 1 (12): 21-26. [In Persian]
17. Vojodi B, Obdolpour Gh, Bakhshipour Roodsari A, Attarod N. Predicting addiction preparedness based on identity styles, parenting styles, and coping strategies among high school students. *Journal of Police Medicine*. 2014; 3 (2): 123-134. [In Persian]
18. Mirarabrazi R, Jafari A. Prediction of academic procrastination based on students' communication skills and identity styles. *Bi-quarterly Journal of Cognitive Strategies in Learning*. 2015; 3 (4): 55-69. [In Persian]
19. Pope A, Mckeele S, Carey E. Increasing self-esteem in children and adolescents. Tehran: Roshd Publishing; 2004. [In Persian]
20. Basharpour S. Relationship of body image concerns with irrational beliefs and gender attitudes in female students. *Women's Studies: Institute for Humanities and Cultural Studies*. 2015; 6 (1): 1- 15. [In Persian]
21. Ip K, Jarry JL. (2008). Investment in body image for self-definition results in greater vulnerability to the thin media than does investment in appearance management. *Body Image*. 2008; 5(1): 59-69. DOI: 10.1016/j.bodyim.2007.08.002
22. Yariari F, Dehghan M, Hosseini A. Comparison of loneliness, emotional regulation, satisfaction with body image among users of virtual social networks based on gender. *Scientific-Research Journal of Psychological Health*. 2016; 9 (3): 34-42. [In Persian]
23. Blowers L, Loxton NJ, Grady-Flesser M, Occhipiniti S, Daw S. The relationship between socio cultural pressure to be thin and body dissatisfaction in pre-adolescent girls. *Eat Behav*. 2003; 4(3): 279 - 244.
24. Mohammadi NA, Sajadinejad MS. Evaluation of psychometric indices of body image concerns questionnaire and assessment of communication model amongst body mass index, dissatisfaction with body image, and self-esteem in female adolescents. *Journal of Psychological Studies*. 2006; 3 (1): 85-101. [In Persian]
25. Cash TF, Theriault J, Milkewicz AN. Body image in an interpersonal context: Adult attachment, fear of intimacy and social anxiety. *J Soc Clin Psychol*. 2004; 23 (1): 89-103.
26. Phillips KA, Didie ER, Menard W, Pagano ME, Fay Ch A, Weisberg RB. Clinical features of body dysmorphic disorder in adolescents and adults. *Psychiatry Res*. 2006; 141(3): 305- 314. DOI: 10.1016/j.psychres.2005.09.014
27. Clark DM, Wells A. A cognitive model of social phobia. In: Heimberg R, Liebowitz M, Hope DA, Schneier FR, editors. *Social Phobia: Diagnosis, Assessment and Treatment*. New York: Guilford Press; 1995.
28. Vakilian S, Ghanbari A, Hashemabadi B. Examining the effectiveness of combined cognitive-behavioral group therapy and social skills training in negative evaluation and social avoidance. *Journal of Clinical Psychology*. 2009; 1 (2): 11-28. [In Persian]
29. Sarasun IJ, Sarasun BR. *Psychopathology (Volume I)*. Tehran: Roshd Publication; 1987. [In Persian]
30. Hawton K, Salkovskis PM, Kirk J, Clark DM. *Cognitive behavior therapy for psychiatric problems: A practical guide*. Tehran: Arjmand Publication; 1989. [In Persian]
31. Dadsetan P. *Developmental psychopathology from childhood to adulthood*. Tehran: Samt Publication; 2001. [In Persian]
32. Clark DM, Wells AA. *Cognitive model of social phobia*. New York: Guilford Press; 1995.
33. Rubin KH, Wojslawowicz JC, Rose-Krasnor L, Booth-LaForce CL, Burgess KB. The best friendships of shy/withdrawn children: Prevalence, stability, and relationship quality. *J Abnorm Child Psychol*. 2006; 34(2): 139-153. DOI: 10.1007/s10802-005-9017-4

34. Lepin JP, Pelissolo A. (2000). Why Take Social Anxiety Disorder Seriously? *Depress Anxiety*. 2000; 11(3): 87-92. PMID: 10875048
35. Kent G, Keohan S. Social Anxiety and disfigurement: The Moderating Effects of Fear of Negative Evaluation and Past Experience. *Br J Clin Psychol*. 2001; 40(1): 23-34. PMID: 11317946
36. Pirasteh Motlagh AA, Pirasteh Motlagh AA, Pishro Nasrabad Sofla N. The role of anxiety caused by social negative evaluation in social isolation among adolescents. *Journal of Psychosocial Research*. 2011; 4(1): 145-156. [In Persian]
37. Mohammadi NA, Sajjadinejad MS. Body image concerns, fear of negative evaluation, and self-esteem with social anxiety. *Quarterly Journal of Psychology Research (Tabriz University)*. 2007; 2(5): 60-75. [In Persian]
38. Basharpour S, Ghorbani F, Atadokht A, Alimardani Some' S. Assessing the relationship of dissatisfaction with body image and social anxiety with using cosmetics. *Journal of Women in Development and Politics*. 2014; 12 (2): 251-264. [In Persian].